

BRUGGE

ERFGOEDCEL
BRUGGE

INHOUD

Inleiding.....	2	Klaarmaken van het lokaal	11
Verhalen en erfgoed	3	Start sessie.....	11
Reminiscentie en waarom.....	3	Einde sessie	12
Voor wie?.....	4	Subthema's sport.....	12
Doelstelling	4	Uitleenkoffers 'Souvenirs'	13
Wat zit er in de koffer?	5	School.....	14
Inhoud sportzakjes.....	6-7	Zorg	15
Inhoud USB-stick	8	Religie	16
Aan de slag	9	Vrije tijd.....	17
Vorbereiding	10	Werk.....	18
Uitnodigen deelnemers	10	Partners.....	19-20

INLEIDING

Sport is sinds jaar en dag één van de populairste vrijetijdsbestedingen voor zowel beoefenaars als supporters.

Sport is emotie, uithouding, kameraadschap, uren discussiëren op café, de vreugde van de overwinning, maar ook tranen van ontgoocheling of pijn. Sport is zonder twijfel gekoppeld aan heel wat verhalen.

In deze koffer vind je hulpmiddelen om een namiddag herinneringen op te halen rond voetbal, wielrennen, zwemmen, schaatsen, tennis en gymnastiek. Kom te weten wie graag een potje voetbal speelde en wie nog heeft geschaatst op de bevroren Damse Vaart of de Reitjes.

VERHALEN EN ERFGOED

Verhalen zijn van alle tijden. Mensen halen herinneringen op over wat ze zelf hebben meegemaakt, of vertellen na wat ze ‘van horen zeggen’ hebben. Deze verhalen leren ons iets over het verleden, hoe het vroeger was. Ze helpen om ons erfgoed te documenteren en zijn daarom bijzonder waardevol.

REMINISCENTIE EN WAAROM

Net omdat iedereen herinneringen heeft aan vroeger, willen we met deze koffer een aanzet geven om op zoek te gaan naar verhalen van vroeger.

Reminisceren, het stimuleren van mensen om spontaan of bewust herinneringen op te halen, staat centraal. De nadruk ligt op de eigen ervaringen: wat is het persoonlijke verhaal van elk mens over een bepaald voorwerp of thema. Aan de hand van oude filmpjes, foto's of voorwerpen uit het verleden prikkelen we mensen om hun verhaal te vertellen.

Het vertellen van persoonlijke verhalen uit het verleden zorgt ervoor dat ouderen zich makkelijker kunnen integreren in een nieuwe omgeving zoals bijvoorbeeld een rusthuis, woon- of zorgcentrum.

Reminiscentie versterkt het gevoel van eigenwaarde en het gevoel van identiteit. Ook voor ouderen met dementie is dit belangrijk. Hun oriëntatie in het heden werkt vaak niet meer zo goed, maar over het verleden weten ze nog veel te vertellen.

VOOR WIE?

De koffers willen een inspiratiebron zijn voor al wie met ouderen in gesprek gaat. In het bijzonder geriaters, therapeuten, animatoren, verzorgers of begeleiders in rusthuizen, woon- en zorgcentra, ziekenhuizen, dienstencentra.

Maar ook binnen seniorenverenigingen kunnen de koffers een aanleiding zijn voor een namiddag vertelplezier.

DOELSTELLING

- × Ouderen laten praten over hun leven, vroeger en nu
- × Herinneringen oproepen aan de hand van filmpjes, foto's en voorwerpen
- × Erfgoed dichterbij de mensen brengen

WAT ZIT ER IN DE KOFFER?

- × Algemene handleiding
- × USB stick met muziek- en beeldfragmenten
- × Notitieboekje om herinneringen, ervaringen of tips te delen
- × Per thema een waaier met info, vragen en doe-opdrachten:
 - S(up)porters
 - Voetbal
 - Wielrennen
 - Zwemmen
 - Schaatsen
 - Tennis
 - Gymnastiek
- × Fotomappen per sport met op de ommezijde van elke foto kort wat uitleg:
 - Voetbal (2)
 - Wielrennen (2)
 - Zwemmen (2)
 - Schaatsen (2)
 - Tennis (2)
 - Gymnastiek (2)
- × Per thema een sportzak met voorwerpen:
 - S(up)porters
 - Voetbal
 - Wielrennen
 - Zwemmen
 - Schaatsen
 - Tennis
 - Gymnastiek

S(up)porters

- × Voorwerpen:
 - Trofee
 - Medailles (2)
 - Sport Club magazine
 - Scapulieren (4)
 - Massageolie
 - Algipan zalf
- × Liedjestekst 'Brabançonne':

Voetbal

- × Fotobundel
- × Voorwerpen:
 - Bal
 - Grasgeur
 - Shirt Cercle Brugge
 - Shirt Club Brugge
 - Panini album
 - SHOT (verenigingsblad)
 - Blauw-Zwart (supportersblad)
 - Vaandel Club Brugge
 - Supporterssjaal Cercle Brugge
 - Handschoen Cercle Brugge
 - Ratel
 - Single 'We are the Champions'
- × Fiche 'voetbaljargon'

Wielrennen

- × Fotobundel
- × Voorwerpen:
 - Wielertrui
 - Koerspetje (3)
 - Drinkbus
 - Ovomaltine (2)
 - Het Volk Sport (tourkrantje) (2)
 - Sigarenbandje Guido Reybrouck
 - Verzamelkaartjes (15)
 - Eddy Merckx Story (boek)
 - Rik Van Looy (boek)
 - Rik Van Steenberghe (boek)
 - Reparatiekit
- × Fiche 'Bijnamen in de koers'

Zwemmen

- × Fotobundel
- × Voorwerpen:
 - Chloor
 - Zwempak
 - Badmuts
 - Kentekens van De Koninklijke Brugse Zwemkring (2)
 - Vaantje van de Koninklijke Brugse Zwemkring
 - Medaille Damme-Brugge

Schaatsen

- × Fotobundel
- × Voorwerpen:
 - Paar ijsschaatsen
 - Rolschaats

Tennis

- × Fotobundel
- × Voorwerpen:
 - Tennisracket en hoes
 - Tennisbal
 - Tenniskousen

Gymnastiek

- × Fotobundel
- × Voorwerpen:
 - Turnpantoffels
 - Magnesium
 - De gymnastiek in beeld (boek)
 - Gymnastiek voor het hele gezin (boek)

S(up)porters

- Muziek: *Brabançonne*

Voetbal

- Pdf-bestand met alle foto's
- Filmfragmenten:
 - Club Brugge - Cercle Brugge, 1973*
 - Club Brugge Kampioen, 1976*
 - Cercle Brugge Beker van België, 1985*
- Muziek:
 - Allee Cercle*
 - D'echte*
 - Blauw en zwart forever*
 - Tegen de Club ga je nie winnen*

Wielrennen

- Pdf-bestand met alle foto's
- Filmfragment:
 - Ronde van Vlaanderen, 1962*
- Muziek:
 - Mijne Velo - Willem Vermandere*
 - Van Impe gele trui - Juul Kabas*
 - Dank Je Eddy Merckx - Franky Dee Rodania*
 - Huldeliid aan onzen koereur Romain Maes (Zerkegem) - Groep Erik Wille*

Zwemmen

- Pdf-bestand met alle foto's
- Filmfragment:
 - Zwemwedstrijd in Brugge, 1962*

Schaatsen

- Pdf-bestand met alle foto's
- Filmfragmenten:
 - Schaatsen: Sluis-Brugge-Sluis, 1956*
 - Rolschaatsen: BK Sint-Andries, 1963*

Tennis

- Pdf-bestand met alle foto's

Gymnastiek

- Pdf-bestand met alle foto's
- Filmfragment:
 - Jonger dan je denkt, 1965*

AAN DE SLAG

VOORBEREIDING

Voor je start, bekijk je uiteraard best zelf de inhoud van de koffer. Je vindt er heel wat filmmateriaal, muziek, oude foto's en talrijke voorwerpen passend bij het thema sport. Daarnaast zijn er fotobladen voor de deelnemers, een algemene handleiding voor de begeleider en per thema een waaier met daarin vragen, doe-opdrachten, tips en achtergrondinformatie. De vragen en doe-opdrachten kunnen je helpen om het gesprek op gang te brengen.

Er zijn telkens meerdere invalshoeken om rond het thema te werken. Als begeleider kies je zelf of je deze allemaal gebruikt of slechts enkele. Een gemiddelde sessie duurt best niet langer dan één tot anderhalf uur.

UITNODIGEN DEELNEMERS

Je kan de deelnemers enkele dagen vooraf reeds warm maken om een namiddag herinneringen op te halen aan sport.

Stel een groep samen die bij voorkeur interesse heeft in sport.

Tips

- × *Maak de groep niet te groot: 4 tot 7 deelnemers is ideaal.*
- × *Probeer, indien mogelijk, deelnemers met een interesse voor sport te selecteren. Een gelijkaardige leeftijd en achtergrond is meegenomen.*
- × *Kies deelnemers die nog goed kunnen horen, goed verstaanbaar praten en bereid zijn om over het verleden te praten. Ook kunnen luisteren naar anderen en plezier beleven aan het ophalen van herinneringen is belangrijk.*
- × *Zorg ervoor dat iedereen die een leesbril draagt deze bij zich heeft.*

KLAARMAKEN VAN HET LOKAAL

Benodigheden

- × 1 grote tafel waar voldoende stoelen rond kunnen staan
- × Projectiescherm, beamer, boxen en apparatuur om USB-stick aan te sluiten
- × De koffer

Tip

Kies een lokaal waar je ongestoord anderhalf uur kan werken met de groep. Omgevingslawaai, rinkelende telefoons of het in- en uit wandelen van andere mensen kunnen erg storend zijn en de concentratie van de deelnemers bemoeilijken. Maak de ruimte gezellig, voorzie koffie of gebak en plaats een aantal voorwerpen op tafel als aanzet.

START SESSIE

Het lokaal is ingericht voor de sessie. Je verwelkomt de deelnemers en legt kort het opzet van de namiddag uit. Bij voorkeur start je de namiddag door te polsen naar de sportinteresses van de deelnemers. Zo kan je het verloop van de namiddag mee laten bepalen door de deelnemers. Er kan bijvoorbeeld gekozen worden om slechts twee sporten uitvoerig te bespreken of het hele pakket te overlopen. Maak zowel gebruik van filmpjes, muziek, foto's als van voorwerpen. Per thema vind je in de koffer een waaier. Daarin vind je heel wat extra informatie, doe-opdrachten en voorbeeldvragen. Op elke ommezijde van ieder fotoblad staat er ook uitleg over wat op de foto te zien is.

Tips

- × *Vraag de deelnemers goed te luisteren naar elkaar.*
- × *Vermijd dat ze door elkaar praten.*
- × *Stel niet te veel vragen in één keer.*
- × *Geef ook voldoende tijd om op de vragen te antwoorden.*
- × *Probeer iedereen aan het woord te laten.*
- × *Ook de stillere deelnemer heeft vaak iets te vertellen!*
- × *Als afwisseling tussen de vragen en verhalen door en afhankelijk van je deelnemers, kan je eventueel een doe-opdracht inlassen. Dit maakt het wat luchtiger voor de deelnemers en kan eveneens de concentratie bevorderen.*

EINDE SESSIE

Breek de sessie niet bruusk af, maar zorg voor een afsluiter. Een doe-activiteit kan hiervoor ideaal zijn (bv. samen een lied zingen of iets eten of drinken passend in het thema sport).

Je kan ook vragen wat de deelnemers van deze sessie vonden. Schrijf dit gerust in het notitieboekje. We horen immers graag wat de deelnemers ervan vonden of wat jouw ervaringen als begeleider zijn. Een mooie anekdote of een tip mag je natuurlijk ook met ons delen.

Tips

Wordt er iets interessant verteld en wil je hier op in spelen? Je kan de inhoud van de koffer eenvoudig personaliseren. Op internet is er heel wat reminiscentiemateriaal te vinden. Zo kan je op www.ErfgoedBrugge.be heel wat mooie foto's raadplegen en zijn er op YouTube een schat aan filmpjes en geluidsfragmenten te vinden.

Heeft iemand een uitzonderlijk verhaal verteld? Vind je dat dit absoluut bewaard moet worden? Vraag dan opnameapparatuur aan Erfgoedcel Brugge en neem de tijd voor een uitgebreid interview met je getuige over dit thema. We plaatsen graag dit unieke verhaal op www.brugseverhalen.be.

SUBTHEMA'S SPORT

Deze koffer bestaat uit een aantal subthema's. Tijdens een inleiding tast je best even af welke sporten relevant zijn voor de groep deelnemers. Niet alle sporten hoeven aan bod te komen.

- × **Sporten en supporteren**
- × **Voetbal**
- × **Wielrennen**
- × **Zwemmen**
- × **Schaatsen**
- × **Tennis**
- × **Gymnastiek**

UITLEENKOFFERS 'SOUVENIRS'

Wie interesse heeft om te reminisceren rond de thema's school, zorg, religie, werk en vrije tijd kan bij Erfgoedcel Brugge terecht voor de uitleenkoffers 'Souvenirs'.

Vijf koffers vol oude filmpjes, foto's of voorwerpen uit het verleden prikkelen de deelnemers om herinneringen op te halen rond de verschillende thema's.

SCHOOL

Duizenden kinderen gaan elk jaar op 1 september terug naar school. Al snel maken ze er vrienden en vriendinnetjes, leren ze er juffen en meesters kennen en werken ze een schooljaar lang samen. De schooltijd is een periode die heel wat herinneringen nalaat.

Aan de hand van oud schoolmateriaal blikken we met deze koffer terug op het schoolleven van vroeger. Schrijven met lei en griffel, pen en inkt, je eerste schoolrapport, spelletjes op de speelplaats, meisjes- en jongensscholen, leren breien en haken, zingen of gedichtjes opzeggen, ... het zijn maar enkele van de invalshoeken die aan bod komen.

ZORG

Ziek zijn is nooit leuk. Gelukkig kunnen we vandaag rekenen op een uitstekende zorgbegeleiding. Er zijn ziekenhuizen, huisartsen, kinesitherapeuten, tandartsen en gynaecologen. Ze zijn steeds meer gespecialiseerd en beschikken over hoogtechnologische hulpmiddelen. Maar het was ooit anders. Een doktersbezoek was vroeger duur, medicatie was niet altijd voorhanden.

Met deze koffer duiken we in het verleden op zoek naar verhalen rond ziek zijn en zorg krijgen. Wat zat er in het medicijnkastje vroeger? Wanneer ging je naar de dokter? Welke middeltjes waren er tegen pijnlijke maandstonden? Hoe verliep de bevalling, thuis of in het moederhuis? Welke Brugse ziekenhuizen ken je nog? En wat was er voorzien voor mensen met een beperking?

Het antwoord op deze vragen willen we achterhalen met de koffer 'zorg'.

RELIGIE

Voor veel katholieke families was het vanzelfsprekend om elke zondagochtend naar de kerk te gaan. Men moest bidden voor het eten, ieder had zijn eigen catechismus, de pastoor was 'herder' van de parochie en er was het verbod op gebruik van voorbehoedsmiddelen.

Met deze koffer willen we de ouderen laten praten over de beleving van hun geloof vroeger. Of was men niet gelovig? Welke sacramenten hebben ze zelf gevierd? En hoe ging men hiermee om? Welke tradities en gebruiken had men in de familie? We eindigen met enkele typische Brugse processies, wijdingen en bedevaarten.

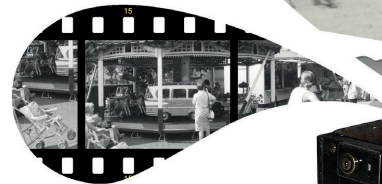

VRIJE TIJD

De top 5 van vrijetijdsbesteding bestaat vandaag uit tv-kijken, sociale contacten, hobby's, uitgaan en sporten. Dit is lang niet zo geweest. Vrije tijd was vroeger iets schaars.

Met deze koffer kijken we naar de vrije tijd van toen. We praten over de kermis van vroeger en de volksspelen op café. Ook het uitgaansleven met Brugse dans- en cinemazalen komt aan bod.

We rakelen vakantie verhalen op: wie ging al eens naar zee, kon op daguitstap gaan met het gezin of ging zelfs op reis? Ten slotte gaan we ook op zoek naar verborgen talenten. Misschien zit er zelfs een muzikant of turner onder de deelnemers?

WERK

Tegenwoordig gaan beide partners uit werken. Vroeger was het echter normaal dat moeder thuis bleef om voor de kinderen en het huishouden te zorgen. Deze koffer speelt in op de verhalen over werk vroeger. Hoe oud was je toen je begon te werken en waar was dat? Werkte je in een fabriek, op het platteland of in de visserij? Of was je ambtenaar of zelfstandige? Wat was je taak? Hoeveel verdiende je toen? En ging je als vrouw ook zelf werken? Ongetwijfeld veel vragen en verhalen voor een boeiende namiddag werkverhalen.

In 2012 lanceerde Erfgoedcel Brugge vijf uitleenkoffers: 'Souvenirs: foto's, filmpjes en Elixir voor een namiddag vertelplezier'.

In navolging van dit succesvolle project werd deze koffer rond sport uitgewerkt. De reminiscentiekoffer sport is een realisatie van Erfgoedcel Brugge in samenwerking met talrijke partners.

Dit traject is opgezet door Erfgoedcel Brugge binnen de stedelijke werking met de Vlaamse beleidsprioriteiten voor een lokaal cultureel-erfgoedbeleid, en dit met steun van de Vlaamse overheid.

Handleiding

Concept:
Erfgoedcel Brugge

Realisatie:
Margot Logier, stagiair Sociaal cultureel werk,
Arteveldehogeschool Gent

Vormgeving koffer en handleiding:
Ruth D'hauwer

Verantwoordelijk uitgever:
Johan Coens, Stadssecretaris, Burg 12, 8000 Brugge

Voorwerpen

De koffer met de voorwerpen kon samengesteld worden dankzij het enthousiasme van diverse schenkers: Cercle Brugge (contact: Maria Blontrock, Georges Debackere, David Diasson), Club Brugge (contact: Peter Gheysen), De Koninklijke Brugse Zwemkring (contact: Gaby Verhelst), het Sportimonium (contact: Bregt Brosens), het Volkskundemuseum Brugge (contact: An Verbruggen), het Wielermuseum (contact: Dries De Zaeytijd), de collectie van Wiefried Wijnendale en de families Casteleyn, Jonckheere, Logier-Vandecaveye, Maertens, Vanhee, Verrept en Vierstraete.

Foto's en filmpjes

www.ErfgoedBrugge.be was een onuitputtelijke inspiratiebron om de koffer en handleiding te illustreren met oud fotomateriaal.

In het bijzonder dank aan het Stadsarchief Brugge (verz. Brusselle-Traen en J. A. Rau), Cercle Brugge (contact: Georges Debacker), Club Brugge (contact: Peter Gheysen), De Koninklijke Brugse Zwemkring (contact: Gaby Verhelst), De Koninklijke Turnkring Rust-Roest Brugge (contact: Leona Dumon-Daveloose), Wielermuseum (contact: Dries De Zaeytijd), Nico Inslegers en Margot Logier.

Alle filmpjes zijn afkomstig uit het digitale archief van VRT.

Zowel beelden als muziekfragmenten worden uitsluitend gebruikt voor educatieve doeleinden. Erfgoedcel Brugge heeft getracht alle auteursrechten te respecteren. Zij die desondanks menen rechten te kunnen laten gelden, gelieve contact op te nemen met Erfgoedcel Brugge.

Try-outs & inspiratie

Tijdens de ontwikkeling van de koffer hebben we onze ideeën mogen uittesten in het Fotonhuis, WZC Engelendale en WZC Van Zuylen (OCMW Brugge). Hartelijk dank voor jullie constructieve bijdrage. Ook bedankt aan Hanne Bossuyt (Kronkels, ondersteuningscentrum ergotherapie Arteveldehogeschool), Johan Devoghel (Afdeling geriatrie AZ Sint-Jan) en prof. dr. Pascal Delheye (UGent) om de inhoud van de koffer te evalueren.

Een grote dankjewel gaat ook naar iedereen die ons te woord heeft gestaan door het geven van tips, informatie of ideeën:

Aline Verbeeck (Erfgoedcel TERF), Bart De Nil (FARO), Bregt Brosens (Sportimonium), Dieter Viaene, Dries De Zaeytijd en Silla Callewaert (Wielermuseum), Emma Delanoeye en Lieve Vermeulen (Foton), Erfgoedcel Interwaas, Familie Logier - Vandecaveye, Gaby Verhelst, Georges Debacker, Herlinde Dely, Kim Descheemaeker (Erfgoedcel C07), Leona Dumon-Daveloose, Liesa Rutsaert (Huis van Alijn), Lieven De Visch, Lore Cuypers (Lector Sport & Bewegen Howest), Ludo Vandamme, Nico Inslegers (Raakvlak), Peter Gheysen (Club Brugge), prof. dr. Pascal Delheye (UGent), Stephanie Verbouw (WZC Engelendale), Veerle Vancoillie (WZC Van Zuylen), WZC Avondrust en WZC Meunykkenhof.